

PIRLS 2006

– en sammenfatning

Jan Mejdning og Louise Rønberg

PIRLS 2006 – en sammenfatning

Forfattere: Jan Mejdung og Louise Rønberg

Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag
Danmarks Pædagogiske Universitetsskole
Aarhus Universitet
Tuborgvej 164
2400 København NV
www.forlag.dpu.dk

© 2007 Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag og forfatterne

Kopiering fra denne bog er kun tilladt ifølge aftale med Copy Dan

Grafisk tilrettelægning: Schwander Kommunikation
Tryk: Hellbrandt A/S Trykcenter

1. udgave, 1. oplag
ISBN 978-87-7684-204-8

Bogen kan købes ved henvendelse til
Danmarks Pædagogiske Bibliotek
Tuborgvej 164, 2400 København NV
www.dpu.dk/bogsalg
Tlf: 8888 9360
Fax: 8888 9394

Denne sammenfatning viser hovedkonklusionerne fra læseundersøgelsen PIRLS 2006 – en international undersøgelse af læsekompetence på mellemtrinnet. Den opsummerer til slut, hvordan udviklingen har været i Danmark for denne aldersgruppe siden 1991 – og konkluderer, at der i de mellemliggende 15 år er sket en betydelig fremgang i danske børns læsekompetence.

Hvad er PIRLS

PIRLS er en forkortelse for *Progress in International Reading Literacy Study*, hvilket frit oversat betyder: *En international undersøgelse af udviklingen i læsekompetence.*

PIRLS er planlagt som et tilbagevendende projekt hvert femte år hver gang med *læsekompetence i 4. klasse* som fokusområde. Derudover søger PIRLS at finde sammenhænge mellem læsekompetence og betingelser i elevernes hjemmemiljø og læringsmiljø i skolen på baggrund af information hentet fra *elevens selv, elevens forældre, lærere og skoleledere.*

PIRLS fandt sted for første gang i 2001, hvor Sverige, Norge og Island også deltog. Undersøgelsen i 2006 er dermed nummer to i rækken, og denne gang er Danmark blandt de deltagende lande. Næste PIRLS undersøgelse vil finde sted i 2011. Det er hensigten, at de enkelte lande gennem deltagelse hvert femte år får en mulighed for at følge udviklingstendensen, både hvad angår læsekompetence på mellemtrinnet og med hensyn til fx skoleforhold og forældreholdninger.

PIRLS 2006 er iværksat internationalt af forsknings-sammenslutningen IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement), som også varetog den første internationale læseundersøgelse, som Danmark deltog i i 1991. PIRLS-undersøgelserne er efterfølger til denne. Organisationen IEA har sekretariat i Amsterdam i Nederlandene, og styringen af den internationale del af PIRLS har ligget på TIMSS & PIRLS International Study Center ved Boston College i USA.

Forskellen på PIRLS og PISA

PIRLS er i lighed med OECDs PISA (Programme for International Student Assessment) rettet mod at få et mål for en hel populations færdigheder. Men hvor PISA undersøger både læsning, naturfag og matematik er PIRLS udelukkende koncentreret om læsekompetence. Dertil er en væsentlig forskel, at den undersøgte population i PISA udgøres af 15-årige elever uanset klassetrin, mens PIRLS vedrører elever, der er i slutningen af 4. klasse. I modsætning til PISA udvælger PIRLS hele klasser, hvorfor det også er muligt at få informationer fra klassernes dansk-lærere.

Hvem deltog i undersøgelsen

I foråret 2006 deltog 4001 danske elever i 4. klasse fordelt på i alt 145 skoler ud over hele landet. Undersøgelsen involverede også elevernes dansklærere, skoleledere og forældre. Både folkeskoler og privatskoler har deltaget med samme procentdel, som de udgør i det samlede skolebillede.

På verdensplan er det 40 lande og fem provinser, der har deltaget. I Canada og Belgien har man ønsket at indhente sammenlignelige resultater fra forskellige provinser eller regioner. Derfor er der fem resultater fra Canada fra forskellige provinser, og der er to resultater fra Belgien, henholdsvis fra den fransktalende og fra den flamsktalende region. 26 lande og 2 provinser deltog også i PIRLS 2001 og har dermed muligheden for at sammenkæde deres resultater i 2006 med resultaterne fra fem år tidligere. Både Norge, Sverige og Island har denne mulighed, mens det for Danmarks vedkommende altså er første gang.

Herunder ses en oversigt over samtlige lande og provinser i PIRLS-undersøgelsen 2006

<i>Belgien (flamsk)</i>	Hongkong SAR	Marokko	Slovenien
<i>Belgien (fransk)</i>	Indonesien	Moldova	Spanien
Bulgarien	Iran	Nederlandene	Sverige
<i>Canada Alberta</i>	Island	New Zealand	Sydafrika
<i>Canada British Columbia</i>	Israel	Norge	Trinidad og Tobago
<i>Canada Nova Scotia</i>	Italien	Polen	Tyskland
<i>Canada Ontario</i>	Kinesisk Taipei (Taiwan)	Qatar	Ungarn
<i>Canada Quebec</i>	Kuwait	Rumænien	USA
Danmark	Letland	Rusland	Østrig
England	Litauen	Skotland	
Frankrig	Luxembourg	Singapore	
Georgien	Makedonien	Slovakiet	

Udvalg af elever

Der gælder meget strenge regler for udvælgelsen af elever, når man ønsker at få et repræsentativt billede af en population og gerne vil, at disse repræsentative resultater kan sammenlignes med resultater fra andre lande. Det kræver, at man i alle lande følger de samme bestemte retningslinjer for, hvordan man finder frem til de elever, der skal testes. Først udtrækkes skoler vægtet efter skolestørrelse,

og derefter udtrækkes på hver skole et antal hele klasser på 4. klasses trin med samme sandsynlighed for at blive valgt.

I PIRLS er den ønskede population alle elever, som er på afslutningen af deres fjerde skoleår. Men af denne ønskede population er det ikke alle, som det vil være rimeligt at udsætte for læseprøven – selv om det faktisk ville være rigtigst af hensyn til, at man ønsker at få et billede af, hvad hele den ønskede population kan.

Nogle elever går på særlige skoler for børn med forskellige former for vanskeligheder, og disse skoler kan på forhånd fritages fra at deltage i undersøgelsen. I Danmark gik 0,5% af 4. klasseeleverne på særlige skoler, og de er derfor på forhånd fritaget. I gennemsnit var det internationalt godt 2% af eleverne som på den måde er fritaget på forhånd. Derudover er der på hver enkelt skole fritaget elever, som af en eller anden grund ikke kunne deltage. I Danmark drejede det sig i gennemsnit om 5,7% af eleverne – og internationalt drejede det sig om cirka 2% af eleverne. I Danmark har vi således på forhånd i alt fritaget 6,2% af eleverne fra at deltage – og internationalt drejer det sig om i gennemsnit cirka 4,5% af eleverne.

PIRLS vurderer læsekompetence

Undersøgelsens omdrejningspunkt er: *Vurdering af læseforståelse eller læsekompetence.*

“PIRLS definerer læsekompetence som færdigheden til at forstå og anvende de skriftsproglige udtryksformer, der kræves af samfundet og/eller som værdsættes af den enkelte person. Unge læsere kan danne sig en forståelse fra vidt forskellige tekster. De læser for at lære, for at deltage i fællesskaber med

folk der læser i skolen, i fritiden og for deres egen fornøjelses skyld” (Mullis et al., 2006).

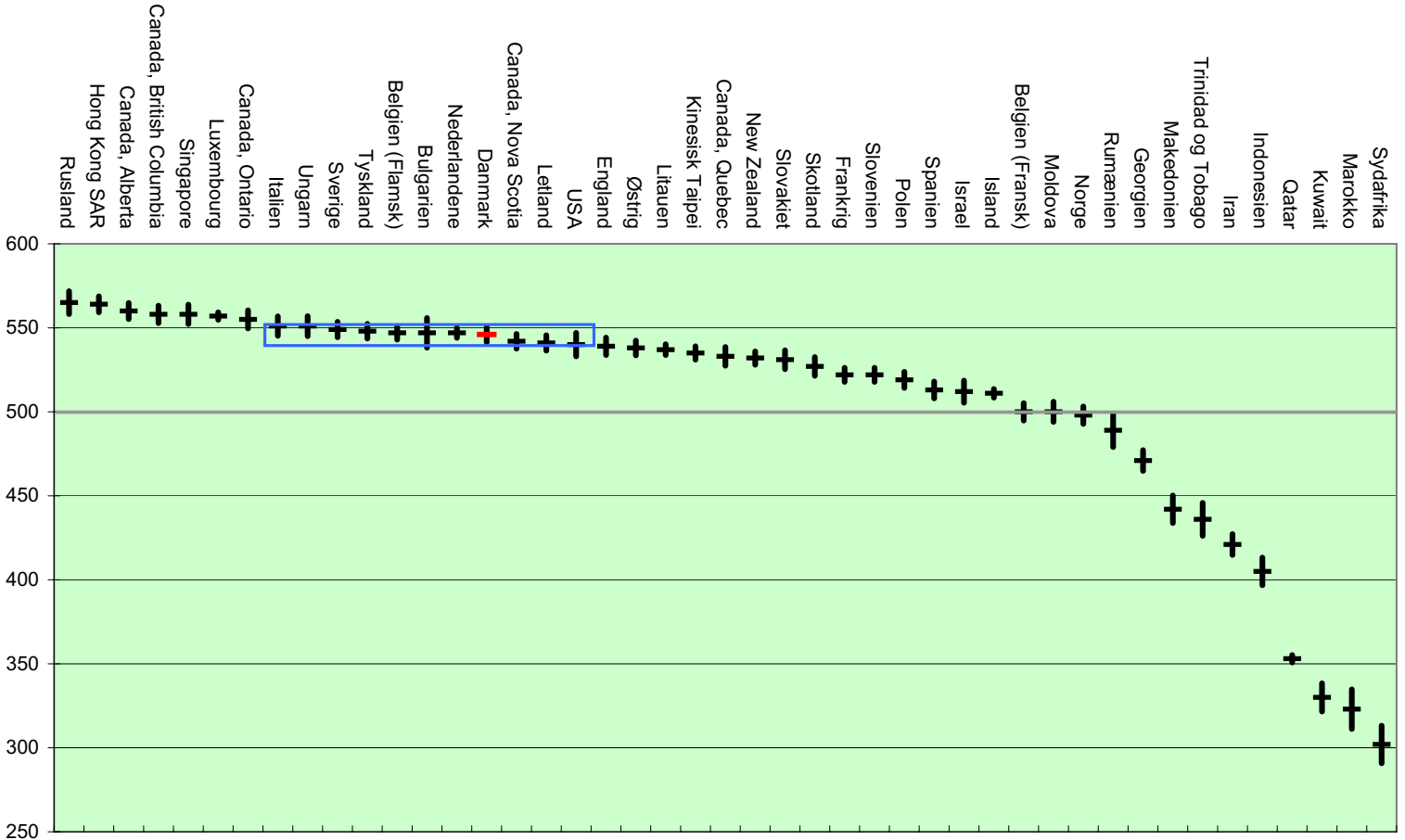
Elevernes læsekompetence er vurderet ved hjælp af en test, hvor både skønlitterære og informerende tekster indgår. De skønlitterære tekster var små, afsluttede historier eller episoder ledsaget af understøttende illustrationer, mens de informerende tekster dækkede et varieret emneindhold og både inkluderede naturfagligt, biografisk samt instruerende materiale.

Hver elev blev præsenteret for to ud af i alt 10 tekster med tilhørende spørgsmål, og havde til hver af de to tekster 40 minutter til at løse opgaverne.

De enkelte spørgsmål til teksterne var udformet, så de afspejler fire forskellige delprocesser involveret i læseforståelsen:

- at fokusere på og genfinde informationer og centrale ideer udtrykt direkte i teksten
- at drage enkle følgeslutninger ud fra det læste
- at fortolke og integrere centrale ideer og informationer præsenteret i teksten
- at undersøge og vurdere indholdet, sproget og de tekstlige elementer

Figur 1. Landegennemsnit på scoren for den samlede læsefærdighed med konfidensgrænser.

Halvdelen af spørgsmålene til teksterne var åbne spørgsmål, hvor eleven selv skulle formulere sit svar. Den anden halvdel af spørgsmålene var multiple choice spørgsmål, hvor eleverne skulle vælge et svar blandt fire mulige.

Resultater fra PIRLS 2006

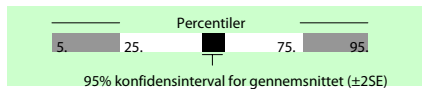
PIRLS 2006 anvender en scoreskala, hvor 500 er det internationale gennemsnit for alle medvirkende lande og provinser. I figur 1 ses de danske 4. klasseelevers gennemsnitlige resultat i sammenligning med de andre lande i PIRLS 2006. Som det kan ses ligger det danske gennemsnit på 546 scorepoint pænt over det internationale gennemsnit. I forhold til de øvrige nordiske lande ligger vores elever på samme kompetenceniveau som eleverne i Sverige og signifikant højere end eleverne i Norge og Island. Lande, som ligger inden for det område, der er afmærket med en ramme i grafen har resultater, som ikke er signifikant forskellige fra det danske resultat – landene fra Italien til USA.

I Norge og Island har man testet 4. klasse, fordi det var definitionen på det klassetrin, man undersøger i PIRLS. Imidlertid er 1. klasse i både Norge og Island noget, som mere svarer til en dansk børnehave-

Figur 2: Percentilfordelinger af læsekompetencescoren. Resultater der ikke er signifikant forskellige fra de danske – sammen med resultatet fra de islandske og norske 4.klasser

Lande	Spredning i læsescoren	GNS score	Antal års skolegang	GNS alder
Italien		▲ 551 (2,9)	4	9,7
Ungarn		▲ 551 (3,0)	4	10,7
Island 5.kl.		▲ 550 (3,8)	5	10,8
Sverige		▲ 549 (2,3)	4	10,9
Tyskland		▲ 548 (2,2)	4	10,5
Nederlandene		▲ 547 (1,5)	4	10,3
Belgien (Flamsk)		▲ 547 (2,0)	4	10,0
Bulgarien		▲ 547 (4,4)	4	10,9
Danmark		▲ 546 (2,3)	4	10,9
Canada, Nova Scotia		▲ 542 (2,2)	4	10,0
Norge 5.kl.		▲ 541 (3,1)	5	10,8
Letland		▲ 541 (2,3)	4	11,0
USA		▲ 540 (3,5)	4	10,1
Island 4. kl.		▲ 511 (1,3)	4	9,8
PIRLS Gns.		500	–	–
Norge 4. kl.		498 (2,6)	4	9,8

300 400 500 600 700

() tal i parentes angiver standardfejlen

▲ Lands gennemsnit som er signifikant højere end det internationale gennemsnit

▼ Lands gennemsnit som er signifikant lavere end det internationale gennemsnit

Kilde: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006

klasse, med flere læseforberedende og sociale aktiviteter end egentlig læseundervisning. De norske og islandske 4. klasseelever er da også et år yngre end de danske. Derfor har Norge og Island også undersøgt deres 5. klasser, og resultater herfra er bedre sammenlignelige med de danske resultater. I figur 2 er de norske og islandske 5. klasseresultater lagt ind blandt de lande, som ligger på det samme niveau som Danmark.

Tager vi 5. klasserne i Norge og Island med, er der 12 andre lande, der har en gennemsnitsscore, som ikke er signifikant forskellig fra det danske gennemsnit, selv om gennemsnittene varierer fra land til land. De danske elever ligger således (med en 95% konfidensgrænse) på samme kompetenceniveau som elever i Italien, Ungarn, Island 5. kl., Sverige, Tyskland, Nederlandene, Bulgarien, Belgien (flamsk), Canada Nova Scotia, Norge 5. kl., Letland og USA

Syv lande og provinser placerer sig markant højere end Danmark. Det gælder: Rusland (565), Hong Kong (564), Singapore (558), Luxembourg (557) og tre af Canadas provinser: Alberta (560), British Columbia (558) og Ontario (555).

Derudover er der 14 lande, som alle ligger over det internationale gennemsnit men signifikant under det danske gennemsnitsresultat, heriblandt lande som England, Østrig, New Zealand, Skotland (som har testet 5. klasse, men hvis elever er et år yngre end de danske elever), Frankrig og Spanien. Det er interessant at bemærke, at der her er flere lande, som vi traditionelt har set op til, når vi har skullet importere læsemetoder til at forbedre læseundervisningen, fx New Zealand og Skotland. Det er også bemærkelsesværdigt, at eleverne i lande som USA og Frankrig, der er kendt for at have udbredte test-systemer også i underskolen, ikke klarer sig bedre end de danske elever.

Det kan således konstateres, at hverken tidligere skolestart (England, Skotland og New Zealand) eller udbredt testning af eleverne i sig selv er en garanti for et højere læseniveau hos de 10-årige elever, end eleverne opnår det i den svenske og danske model.

Kompetenceniveauer

PIRLS opererer med fire kompetenceniveauer for læsning:

Niveau 1 – Lavt niveau ≥ 400 point

Skønlitterære tekster

Eleven kan:

- genkende en detalje, der står udtrykt direkte i teksten
- finde frem til en specifik del af historien og drage en følgeslutning, som teksten tydeligt leder hen imod

Informerende tekster

Eleven kan:

- finde og gengive informationer, der står udtrykt direkte og er let tilgængelige, fx i begyndelsen af teksten eller i et klart afgrænset afsnit
- begynde at drage enkle følgeslutninger, som teksten tydeligt leder hen imod

Niveau 2 – Mellemhøjt niveau ≥ 475 point

Skønlitterære tekster

Eleven kan:

- genkende centrale begivenheder, rækkefølgen i handlingsforløb og relevante detaljer i fortællingen

- drage enkle følgeslutninger om karaktertræk, følelser og bevæggrunde hos hovedpersonerne i fortællingen
- begynde at se sammenhænge på tværs af tekstens dele

Informerende tekster

Eleven kan:

- finde og gengive en eller to informationer indlejret i teksten
- drage enkle følgeslutninger for at kunne gengive informationer fra et enkelt afsnit i teksten
- anvende overskrifter, faktabokse og illustrationer til at orientere sig i teksten

Niveau 3 – Højt niveau ≥ 550 point

Skønlitterære tekster

Eleven kan:

- finde relevante handlingsforløb og identificere betydningsfulde detaljer indlejret i forskellige dele af teksten
- drage følgeslutninger så sammenhængen mellem intentioner, handlinger, begivenheder og følelser kan forklares med reference til teksten
- genkende brugen af sproglige virkemidler (fx metaforer eller abstrakt betydningsindhold)
- begynde at fortolke og samordne fortællingens begivenheder og personhandling på tværs af teksten

Informerende tekster

Eleven kan:

- genkende og anvende en række strukturerende elementer til at lokalisere og identificere relevante oplysninger
- drage følgeslutninger på baggrund af abstrakt eller indlejret information
- samordne informationer på tværs af teksten for at finde frem til tekstens centrale ideer samt underbygge forklaringer
- sammenligne og vurdere forskellige dele af teksten for at tage personligt stilling og give begrundelser herfor
- begynde at forstå fortælle tekniske elementer, som fx metaforer og forfatterens synspunkt

Niveau 4 – Meget højt niveau ≥ 625 point

Skønlitterære tekster

Eleven kan:

- samordne centrale ideer på tværs af teksten med henblik på at give en fortolkning af en persons karaktertræk, intentioner og følelser fuldt ud underbygget med reference til teksten
- fortolke sproglige virkemidler, som fx metaforer
- begynde at undersøge og vurdere en fortællings struktur

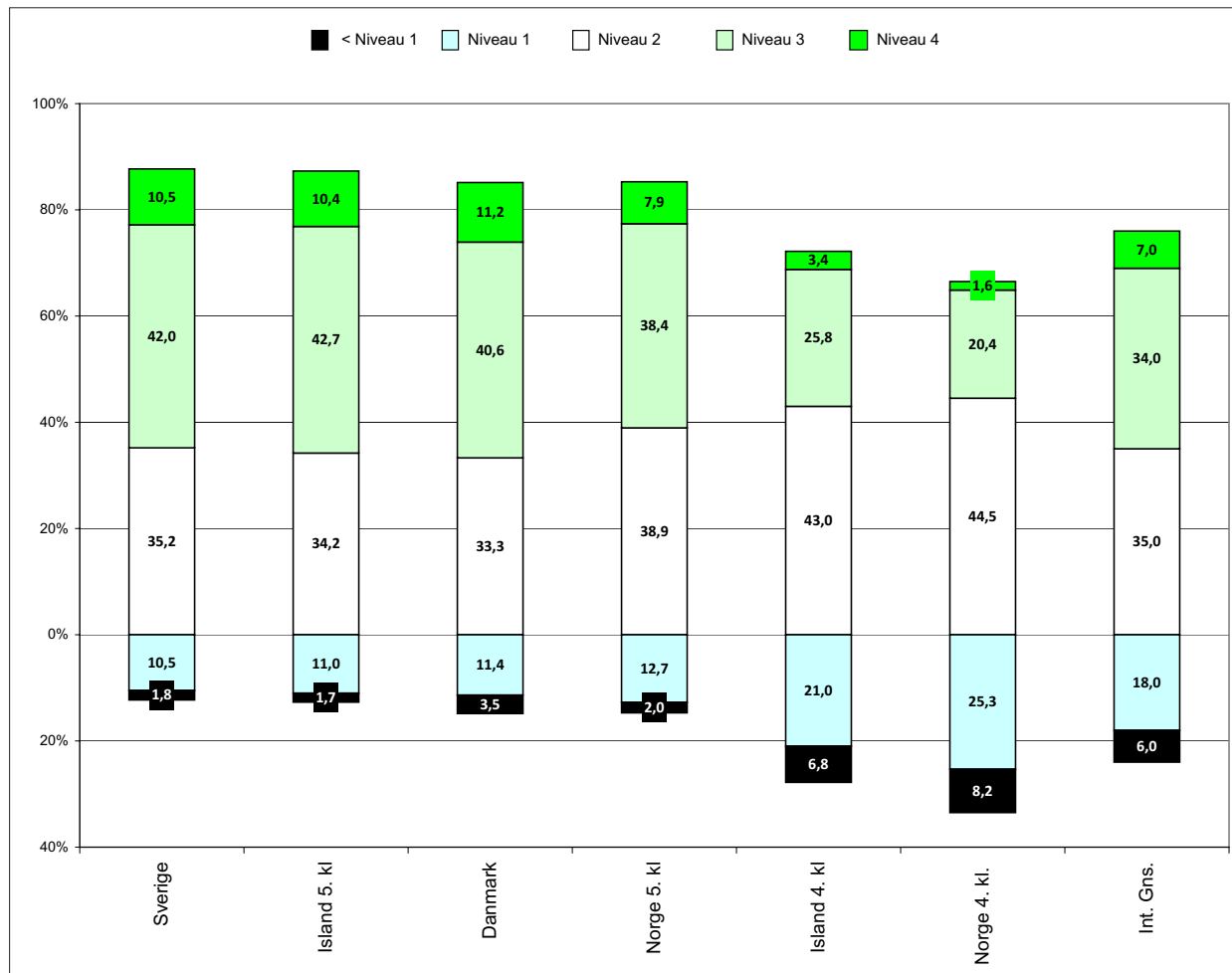
Informerende tekster

Eleven kan:

- identificere og fortolke komplekse informationer fra forskellige dele af teksten og fuldt ud underbygge disse med reference til teksten
- forstå funktionen af strukturerende elementer
- samordne informationer på tværs af en tekst for at bestemme rækkefølgen af handlingselementer og underbygge egne synspunkter

Figur 3: Procentandel af elever på hvert kompetenceniveau i den samlede læsescore

Fordeling af elever på kompetenceniveauer

I Danmark er 11% af eleverne placeret på Niveau 4 (≥ 625); 41% af eleverne er på Niveau 3 (≥ 550); 33% af eleverne er på Niveau 2 (≥ 475); 11% er på Niveau 1 (≥ 400) og 4% er under Niveau 1 (< 400).

Det vil sige at 15% af de danske elever (Niveau 1 og derunder) har svært ved at løse opgaver til en tekst, hvis de skal bevæge sig lidt ud over det enkle og klart formulerede, som kan findes i afgrænsede stykker af teksten – oftest i begyndelsen.

En næsten lige så stor del, 11% af eleverne, er i stand til at læse og forstå samt reagere på de samme tekster på et meget højt niveau (Niveau 4), hvor de har overblik over nuancer og kan kombinere flere oplysninger på en gang samt inddrage formen på en tekst i vurderingen af den.

De sammenlignelige nordiske klasser – Sverige og Danmark 4. klasse, og Island og Norge 5. klasse – ligger meget ens, dog har Danmark her en lidt større spredning i resultaterne end de øvrige.

Eleverne i 4. klasse og deres indstilling til skole og læsning

Eleverne i Norge, Sverige og Danmark har den højeste andel af elever i undersøgelsen, som føler sig trygge, når de er skole. Gennemgående er det sådan, at der i alle lande er en tendens til, at jo mere trygt eleverne oplever skolen, jo højere scorer de – se tabel 1.

Læse for sjov uden for skolen

Elever, der nyder at læse, læser generelt også mere i deres fritid. Dette er en væsentlig kilde til udvidelse af ordforråd, læseerfaring og dermed læseforståelse. Cirka halvdelen af eleverne i Danmark svarer, at de læser for sjov hver dag eller næsten hver dag. Der er forskel på, hvor meget piger og drenge læser for sjov. Her er der flest piger, 54% mod 43% drenge. Generelt læser piger også bedst i langt de fleste af landene. I alle lande bortset fra Luxembourg og Spanien er der en signifikant forskel til fordel for pigerne. De, der vælger at læse meget for sjov, er ikke overraskende også de gode læsere. I tabel 2 ses sammenhængen mellem læsning for sjov og læsescoren.

Tabel 1: Indeks over elevernes oplevelse af tryghed i skolen

Lande	Høj tryghed		Medium tryghed		Lav tryghed	
	Procent	Gns. Score	Procent	Gns. Score	Procent	Gns. Score
Norge	72 (1,4)	505 (2,1)	27 (1,3)	488 (3,8)	1 (0,3)	~ ~
Sverige	70 (1,4)	558 (2,4)	29 (1,3)	533 (3,2)	2 (0,3)	~ ~
Danmark	68 (1,5)	553 (2,4)	31 (1,4)	535 (3,3)	1 (0,2)	~ ~
Georgien	67 (1,4)	476 (3,1)	32 (1,4)	466 (4,9)	1 (0,2)	~ ~
Bulgarien	65 (1,8)	558 (4,4)	34 (1,7)	531 (5,4)	2 (0,3)	~ ~
Polen	65 (1,3)	527 (2,8)	33 (1,2)	508 (3,1)	2 (0,3)	~ ~
Rusland	63 (1,5)	569 (4,0)	36 (1,5)	558 (3,5)	1 (0,2)	~ ~
Makedonien	62 (1,9)	457 (4,1)	37 (1,8)	431 (5,6)	1 (0,1)	~ ~
Slovenien	61 (1,5)	528 (2,3)	37 (1,4)	511 (2,5)	2 (0,2)	~ ~
Italien	57 (1,8)	560 (3,4)	42 (1,7)	543 (3,6)	2 (0,2)	~ ~
Moldova	55 (2,0)	507 (3,3)	43 (1,9)	493 (3,8)	2 (0,3)	~ ~
Rumænien	54 (2,1)	493 (6,2)	44 (2,0)	490 (5,1)	2 (0,2)	~ ~
Island	54 (0,8)	518 (1,7)	42 (0,7)	504 (1,9)	4 (0,3)	504 (7,1)
Internationalt gns.	47 (0,2)	512 (0,7)	50 (0,2)	494 (0,6)	3 (0,1)	487 (1,5)

() Tal i parentes henviser til standardfejlen

Kilde: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006

Vurdering af egen læsning

Kan elever i fjerde klasse vurdere sig selv som læsere? Data i tabel 3 viser tydeligt, at 4. klasseelever i landene bestemt er i stand til at give en vurdering af egen læsning, som også er i overensstemmelse med

faktisk læsescore. Af tabel 3 fremgår, at der internationalt er gennemsnitligt 50 points forskel i læsescore på de elever, der vurderer sig selv højt (Høj EVL) i forhold til middel (Middel EVL) og godt 40 points forskel i læsescore på elever, der vurderer sig selv middel i forhold til lav (Lav EVL).

Tabel 2: Elevers læsning for sjov uden for skoletid sammenholdt med læsescore – udvalgte lande

Lande	Hver dag eller næsten hver dag		En eller to gange om ugen		To gange om måneden eller mindre	
	Procent	Gns. Score	Procent	Gns. Score	Procent	Gns. Score
Rusland	58 (1,1)	570 (3,8)	28 (0,8)	559 (3,9)	14 (0,8)	556 (3,9)
Canada, Alberta	53 (0,9)	575 (2,5)	23 (0,8)	555 (3,5)	23 (0,9)	537 (2,7)
Canada, British Columbia	53 (1,0)	573 (2,9)	26 (0,8)	554 (2,5)	21 (0,9)	531 (4,1)
Tyskland	53 (0,9)	563 (2,7)	24 (0,6)	545 (3,0)	24 (0,8)	525 (2,5)
Frankrig	51 (1,0)	540 (2,5)	24 (0,8)	517 (2,3)	25 (0,9)	491 (2,7)
Canada, Ontario	49 (1,4)	567 (3,2)	25 (1,1)	552 (3,6)	26 (1,1)	534 (4,1)
Belgien (Fransk)	49 (1,1)	517 (3,0)	26 (0,7)	495 (2,9)	25 (0,9)	473 (3,1)
Island	49 (0,9)	527 (1,9)	23 (0,7)	511 (2,6)	28 (0,7)	485 (2,3)
Danmark	49 (1,1)	559 (2,9)	30 (0,8)	540 (2,7)	21 (0,9)	528 (3,2)
Italien	38 (1,3)	573 (3,3)	25 (0,7)	554 (3,2)	37 (1,3)	529 (3,8)
Luxembourg	38 (0,6)	581 (1,8)	27 (0,7)	551 (2,0)	35 (0,5)	537 (1,5)
Israel	38 (1,2)	538 (4,2)	28 (0,9)	518 (4,4)	35 (1,1)	497 (4,1)
Slovenien	37 (0,9)	543 (2,5)	33 (0,7)	519 (3,0)	30 (0,9)	500 (2,6)
Nederlandene	36 (1,1)	566 (2,1)	22 (0,7)	550 (1,8)	42 (1,1)	530 (1,8)
Sverige	36 (1,0)	569 (2,8)	31 (0,9)	549 (3,2)	33 (1,0)	530 (2,6)
USA	35 (1,3)	561 (4,3)	22 (0,7)	550 (3,3)	43 (1,4)	521 (3,3)
Hong Kong SAR	35 (1,0)	575 (2,6)	33 (0,9)	567 (2,7)	32 (1,0)	549 (2,8)
Norge	33 (1,1)	514 (3,4)	30 (1,0)	505 (3,2)	37 (1,2)	481 (3,1)
Skotland	33 (1,1)	555 (4,4)	24 (1,0)	533 (3,1)	44 (1,5)	505 (2,7)
England	33 (1,2)	575 (4,0)	25 (0,8)	537 (3,5)	42 (1,3)	517 (2,9)
Singapore	27 (0,9)	587 (3,9)	26 (0,6)	564 (3,1)	47 (1,0)	540 (2,7)
Internationalt gns.	40 (0,2)	516 (0,6)	28 (0,1)	503 (0,6)	32 (0,2)	484 (0,6)

() tal i parentes henviser til standardfejlen

Kilde: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006

Tabel 3: Indeks over Elevers Vurdering af egen Læsning (EVL)

Lande	Høj EVL		Middel EVL		Lav EVL	
	Procent	Gns. Score	Procent	Gns. Score	Procent	Gns. Score
Israel	63 (0,9)	544 (2,8)	36 (0,9)	477 (4,6)	1 (0,2)	~ ~
Østrig	62 (0,9)	553 (2,4)	36 (0,9)	517 (2,7)	2 (0,3)	~ ~
Sverige	62 (0,9)	569 (2,2)	37 (0,9)	523 (3,0)	2 (0,2)	~ ~
Polen	61 (0,9)	547 (2,2)	36 (0,8)	483 (3,3)	2 (0,3)	~ ~
Norge	61 (1,2)	518 (2,4)	37 (1,2)	477 (3,5)	2 (0,3)	~ ~
Nederlandene	60 (0,9)	560 (1,8)	36 (0,9)	531 (2,2)	4 (0,4)	508 (5,8)
Danmark	60 (0,9)	574 (2,2)	38 (0,9)	511 (3,1)	3 (0,3)	442 (8,9)
Slovenien	58 (1,0)	545 (2,1)	40 (1,0)	491 (2,4)	2 (0,2)	~ ~
Island	58 (0,8)	534 (1,5)	40 (0,9)	484 (2,1)	2 (0,3)	~ ~
Tyskland	58 (0,9)	571 (2,4)	40 (0,9)	529 (2,2)	2 (0,2)	~ ~
Bulgarien	58 (1,4)	570 (3,9)	38 (1,3)	523 (5,6)	4 (0,6)	482 (14,2)
Italien	56 (1,1)	569 (3,2)	41 (1,1)	534 (2,9)	3 (0,3)	496 (9,2)
Internationalt gns.	49 (0,2)	529 (0,5)	48 (0,2)	479 (0,6)	3 (0,1)	436 (1,9)

Kilde: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006

() Tal i parentes henviser til standardfejlen

Indeksskalaen i tabel 3 er baseret på følgende fire udsagn, som eleverne kunne erklære sig *meget enige, lidt enige, lidt uenige, meget uenige* i:

- Læsning er meget let for mig
- Jeg læser ikke lige så godt som de andre i min klasse
- Når jeg læser for mig selv, forstår jeg næsten alt, hvad jeg læser
- Jeg læser langsommere end andre i min klasse

Lærernes fokus for undervisning i læseforståelse

Sammenlignet med resten af Norden viser det sig, at langt flere danske elever har lærere, som er opmærksomme på at benytte ugentlige aktiviteter i undervisningen, som fremmer udviklingen af forståelses*færdigheder* og forståelses*strategier*.

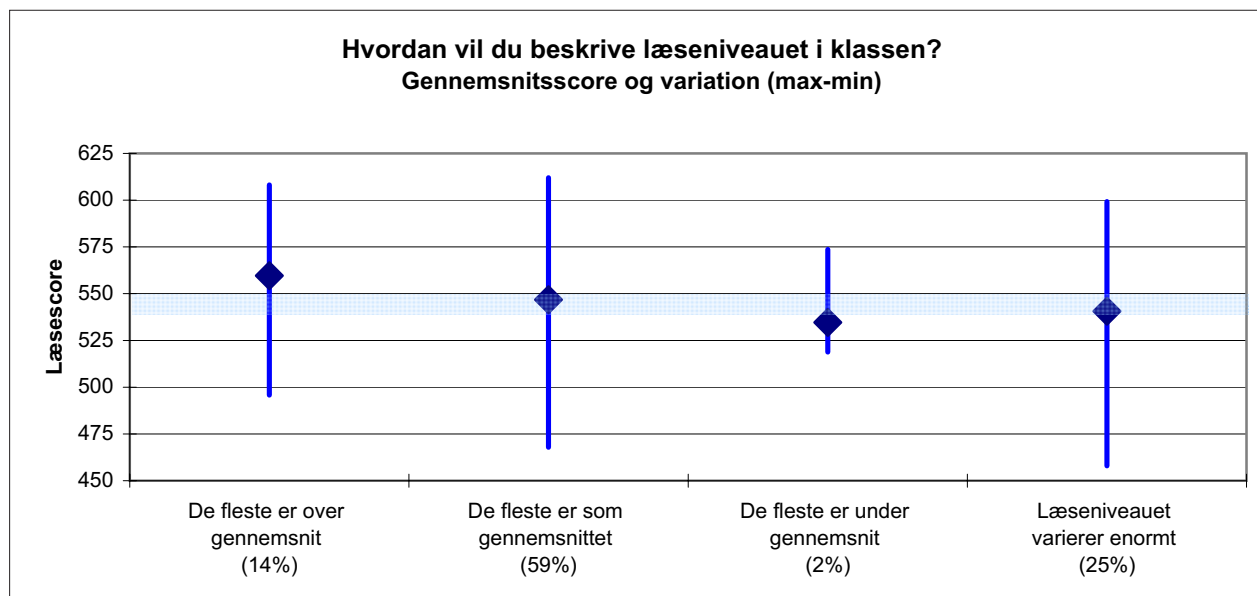
Lærernes tilfredshed

Generelt er lærerne i Norden tilfredse med deres arbejdsforhold. Der er konstrueret et indeks, som giver et samlet udtryk for lærernes tilfredshed ud fra spørgsmål om: hvor tilfredse lærerne selv er med arbejdet, hvor tilfredse de er med at være på skolen, hvor tilfredse de anser andre lærere på skolen for at være, og hvor vigtigt de anser deres arbejde for at være. 78% af eleverne har lærere, som i meget høj grad er tilfredse. Kun 2% af eleverne har lærere, som er utilfredse med deres arbejde.

Lærernes vurdering

Der er noget der tyder på, at det stadigvæk er vanskeligt for nogle lærere at vurdere deres klasses læsestandpunkt. I figur 4 ses gennemsnitsscoren samt det scoreområde der indgår i beregningen af gennemsnittet for de klasser, som lærerne vurderede til at ligge henholdsvis over gennemsnittet, som gennemsnittet eller under gennemsnittet – samt en gruppe af klasser, hvor læreren mente, at læsestandpunktet varierede meget. Det danske landsgennemsnit med konfidensgrænser er lagt ind i grafen som et lyst bånd mellem 541-550 point. Der var kun to procent af lærerne, som vurderede deres klasse til at ligge under middel – og med en enkelt undtagelse så passede denne vurdering. Blandt de 14% af lærerne, som vurderede deres klasse til at ligge over gennemsnittet, har cirka en tredjedel overvurderet deres elever. Tilsvarende har cirka en tredjedel af de lærere, som mente at deres klasse er som gennemsnittet fejlvurderet deres elever. Og i denne gruppe er der også lærere som undervurderer deres elevers færdigheder. Så selv om mange lærere har en nogenlunde præcis vurdering af deres klasses læsefærdigheder, så er der også en del lærere, hvis vurdering af deres klasser ikke er korrekt.

Figur 4: Hvordan vil du beskrive læseniveauet i klassen

Forældrene

De nordiske lande har den største procentdel af elever i verden, som vokser op i hjem med stærke uddannelsesmæssige ressourcer, vurderet ud fra antallet af bøger i hjemmet (børne- og voksenbøger), computer, avis hver dag og mindst en forælder med en

universitetsuddannelse bag sig. Dette er tilfældet for 24% af de danske elever i undersøgelsen, hvilket kun overgås i verden af Norge, hvor det samme gælder for 26% af eleverne. Der er en klar sammenhæng i alle lande mellem hjemmets uddannelsesmæssige ressourcer og elevernes gennemsnitlige læsescore. For de danske elevers vedkommende

medfører det en gennemsnitlig læsescore, som er 30 skalapoint højere end det nationale gennemsnit – svarende til et halvt skoleår.

Sammenlignet med de øvrige lande i undersøgelsen hører danske, norske, islandske og nederlandske forældre til de længst uddannede, idet knapt 50% af eleverne i disse lande har mindst en forælder med en mindst treårig videregående uddannelse bag sig.

Et andet indtryk af hjemmets betydning for elevernes læsekompetence fås via forældres stillingtagen til udsagn om læsning, fx: Læsning er en vigtig aktivitet i mit hjem, jeg kan lide at læse i min fritid, jeg læser kun hvis jeg søger information. I Sverige, Norge, Skotland og Danmark hører 70% af elevernes forældre til de mest positivt indstillede over for læsning i verden, og igen er dette en positiv markør for elevernes læsekompetence.

Forældrene i Danmark, Norge og Sverige hører til de mest tilfredse i verden med skolens indsats i forhold til deres børn. 70% af forældrene er meget tilfredse og kun 2% er decideret utilfredse med skolen.

Læseudvikling siden 1991

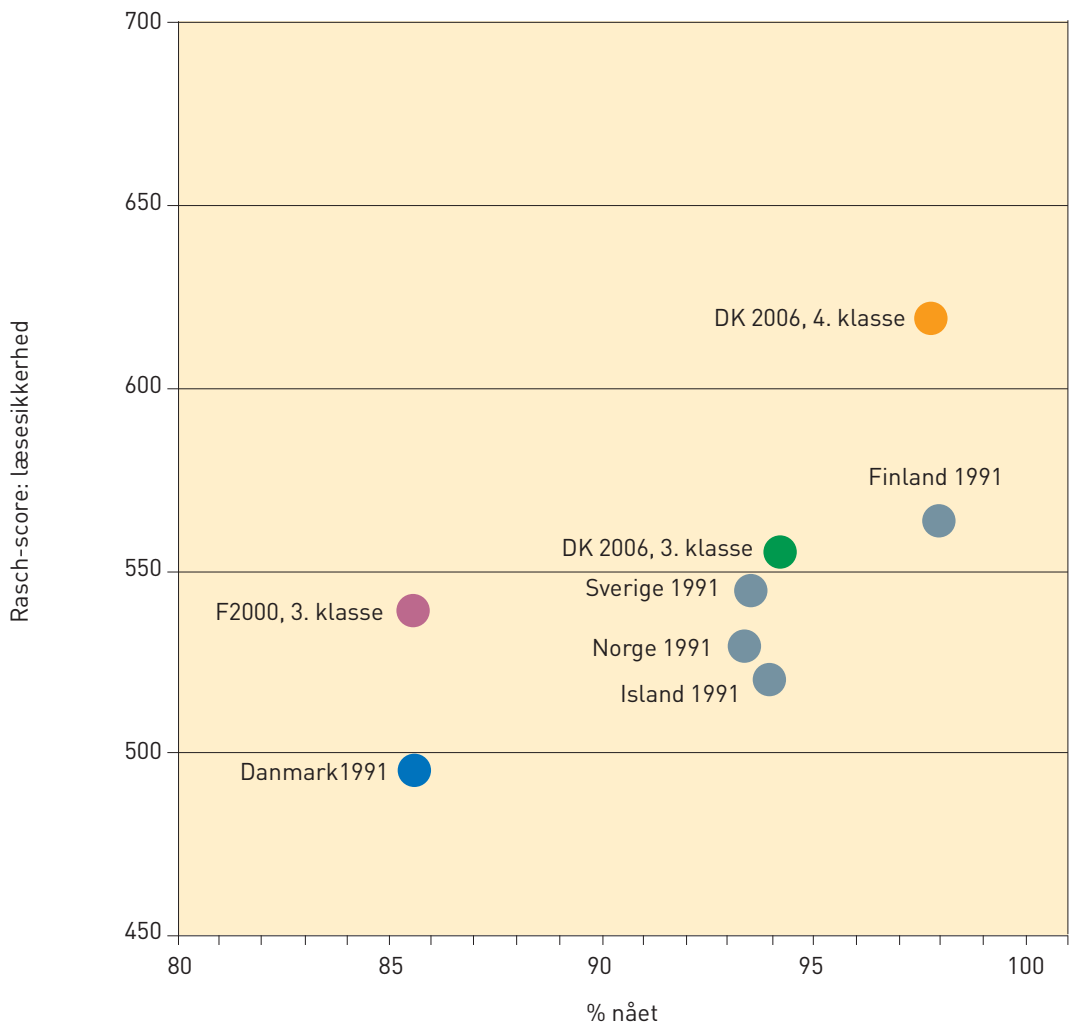
Da Danmark ikke var med i PIRLS-undersøgelsen i 2001, skal vi helt tilbage til IEA-undersøgelsen fra 1991, som var en forløber for PIRLS, for at se på, hvordan de danske elevers læseudvikling klarer sig i en international sammenligning.

Dengang var testen dog helt anderledes, eleverne var et år yngre og deltagerlandene nogle andre, så det er ikke så ligetil at sammenligne umiddelbart. Imidlertid har vi i Danmark indsamlet nogle supplerende oplysninger, som har bevist, at der er en god sammenhæng mellem 1991-prøven og PIRLS 2006. Derfor kan vi også her se på, hvordan den danske relative rangplacering har ændret sig i de seneste 15 år.

Af de 4001 4. klasseelever som deltog i PIRLS 2006 deltog 1040 af dem også i en gentagelse af IEA-91-prøven for 3. klasse. Samtidig lykkedes det også at få yderligere 1163 3. klasseelever fra PIRLS-skolerne til at gennemføre IEA-91-prøven.

Som det kan ses i figur 5 er der sket en klar fremgang i læseresultaterne fra 1991 til 2006. Den største fremgang er sket i tiden fra 1991 og til 2000, hvor resultater på IEA-91-prøven også blev indsamlet i

Figur 5: Resultater med IEA-91-testen 3. klasse

forbindelse med et projekt i Folkeskolen 2000 (F2000). I perioden 1991-2000 er der således sket en fremgang på 43 scorepoint, hvor det kan konstateres, at det især er *læsesikkerheden*, der er blevet styrket. Eleverne løste altså de stillede opgaver med bedre forståelse i 2000, end tilfældet var i 1991, men de var ikke blevet hurtigere læsere.

Fremgangen er dernæst fortsat fra 2000-2006 med yderligere 15 scorepoint. I 2006 viser det sig til gengæld, at bedringen i læsekompetence også slår igennem i forhold til elevernes *læsehastighed*, således at eleverne nu generelt også har en mere flydende læsning. Resultaterne viser, at eleverne i 3. klasse nu i 2006 når næsten 10% flere opgaver end tidligere, samtidig med at *læsesikkerheden* også er øget.

For første gang har vi derudover med denne test fået resultater, som kan antyde, hvor meget læsesikkerheden øges på et skoleår. Resultaterne viser en forskel mellem 3. og 4. klasse på godt 60 scorepoint. Fremgangen i læsning i 3. klasse siden 1991 på i alt 58 scorepoint kan derfor anses for at svare til næsten et klassetrin.

Der findes ikke nyere internationale resultater med denne prøve, så i figur 5 er resultaterne sammenlignet med de nordiske resultater fra undersøgelsen i 1991 – hvor Finland også dengang lå helt i spidsen internationalt.

Som det kan ses, er det danske resultat for 3. klasse i 2006 næsten på niveau med, hvad de finske elever kunne dengang, selv om der stadigvæk mangler lidt på læsehastigheden. Men resultatet er helt på niveau med de svenske resultater fra dengang, og bedre end de daværende norske og islandske resultater.

Meget tyder således på, at det fokus, der gennem en række år har været på begynderundervisningen i læsning, nu har givet et positivt resultat.

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

STUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅAB

EFGHIJKLMSTUVWXYZABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZA

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJK

STUVWXYZÆEFGHIJKLMSTUVWXY

STUVWXEFGHIJKLMSTUVWXYZABCJKZÆØÅA

STUVWXABCDEFGHIJKLMZÆØÅABCDSTUVWXYZS

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJK

STUVWXYZSIJKLMSTABCDEFGHIJKLZÆØSTUVWXYZA

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZF

PIRLS 2006 er en læseundersøgelse i 40 lande af elever i 4. klasse.

Denne danske sammenfatning af hovedresultater er en forløber for den danske rapport, som offentliggøres primo 2008.

Samtidig holder den de danske resultater fra 2006 op imod resultater fra IEA-91 læseundersøgelsen, hvor Danmark også deltog.

School of Education
University of Aarhus
**Danmarks
Pædagogiske
Universitetsskole**

International Association for
the Evaluation of Educational
Achievement

ABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZÆØÅ
JKLMNOPSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZABCDEFGHIJKLM
ÆØÅABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZÆ
JKLMNOPSTUVWXYZMSTUVWXYEFKLMSTUVWXYZABCJKZÆØÅABCD
JKLMNOPSTUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZSTU
WXYZÆØÅABCDEFGHIJKLMSTUVWXYZSIJKLMST AI
STUVWXYZÆØÅABCDEFGHIJKLM

9 788776 842048

KLM
ZÆØ
GHIJ